

**UCHWAŁA NR XIII/118/2020
RADY GMINY LUBISZYN**

z dnia 30 stycznia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz.2277) oraz art.10 ust.2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r, poz. 852)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Wojciech Krzysztof Zwieruho

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020
Gmina Lubiszyn**

opracowany na podstawie:

- art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r, poz. 2277 ze zm.),
- art. 10 ust. 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2015 r. ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz. 852),
- Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020.

1. Wprowadzenie

Podstawą prawną dla Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (zwany dalej „Programem”) na rok 2020 jest art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r, poz. 2277 ze zm.), art. 10 ust. 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2015 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz. 852) oraz Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020. Pozwala to na określenie lokalnych działań w zakresie profilaktyki uzależnień oraz na minimalizację szkód indywidualnych oraz społecznych będących wynikiem zażywania substancji psychoaktywnych.

Zadania i sposoby realizacji Programu są dostosowane do potrzeb środowiska (zgodnie z posiadanymi zasobami). Zadania te są finansowane z środków pozyskanych z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

2. Diagnoza

W celu sporządzenia celów zadań oraz sposobów realizacji Programu wykorzystano diagnozy środowiska (z 2017 r. i 2018 r.).

2.1. Diagnoza z 2017 r.

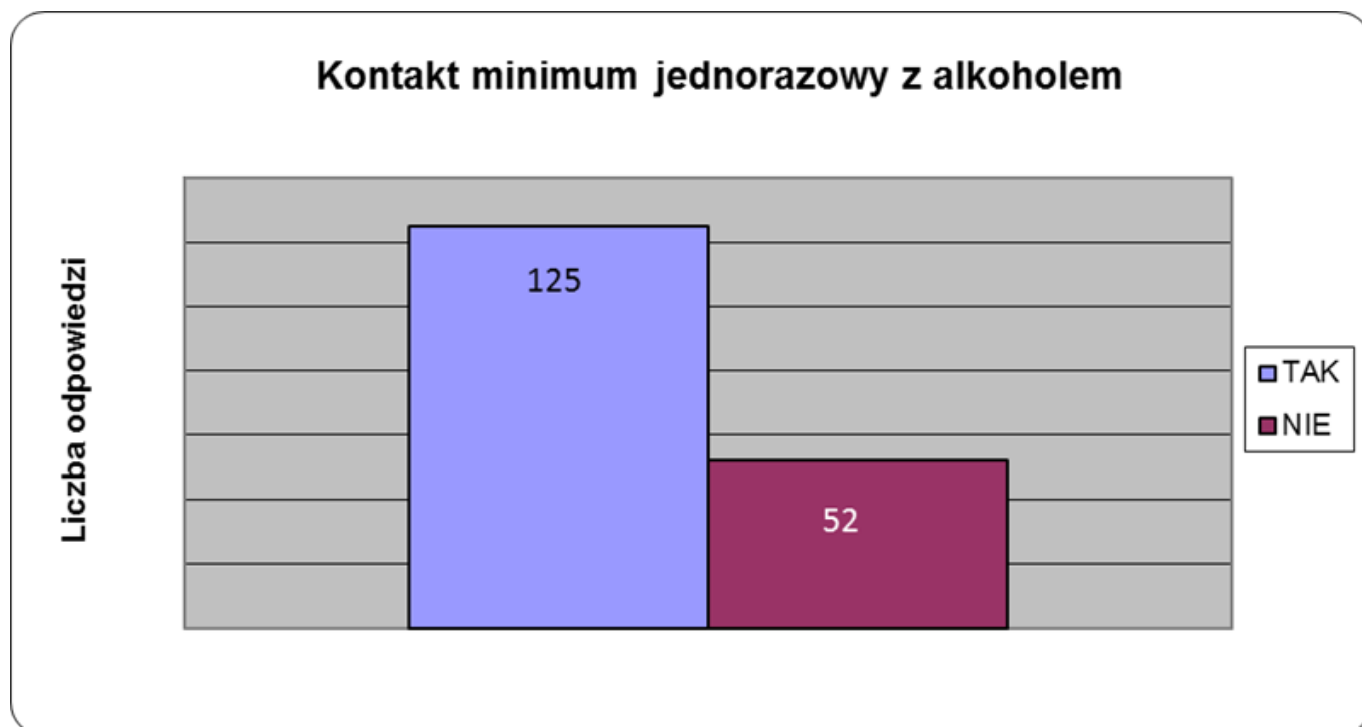
Wyniki sondażu dotyczącego wagi problemu sięgania po substancje psychoaktywne przez uczniów gimnazjum.

Celem badania było:

- Zdobycie informacji dla porównania wyników z sondażami z lat poprzednich.
- Diagnoza środowiska jako punkt wyjścia do opracowania gminnego programu profilaktyki.

RAPORT

z sondażu przeprowadzonego w gimnazjach w Ściechowie i Baczynie.

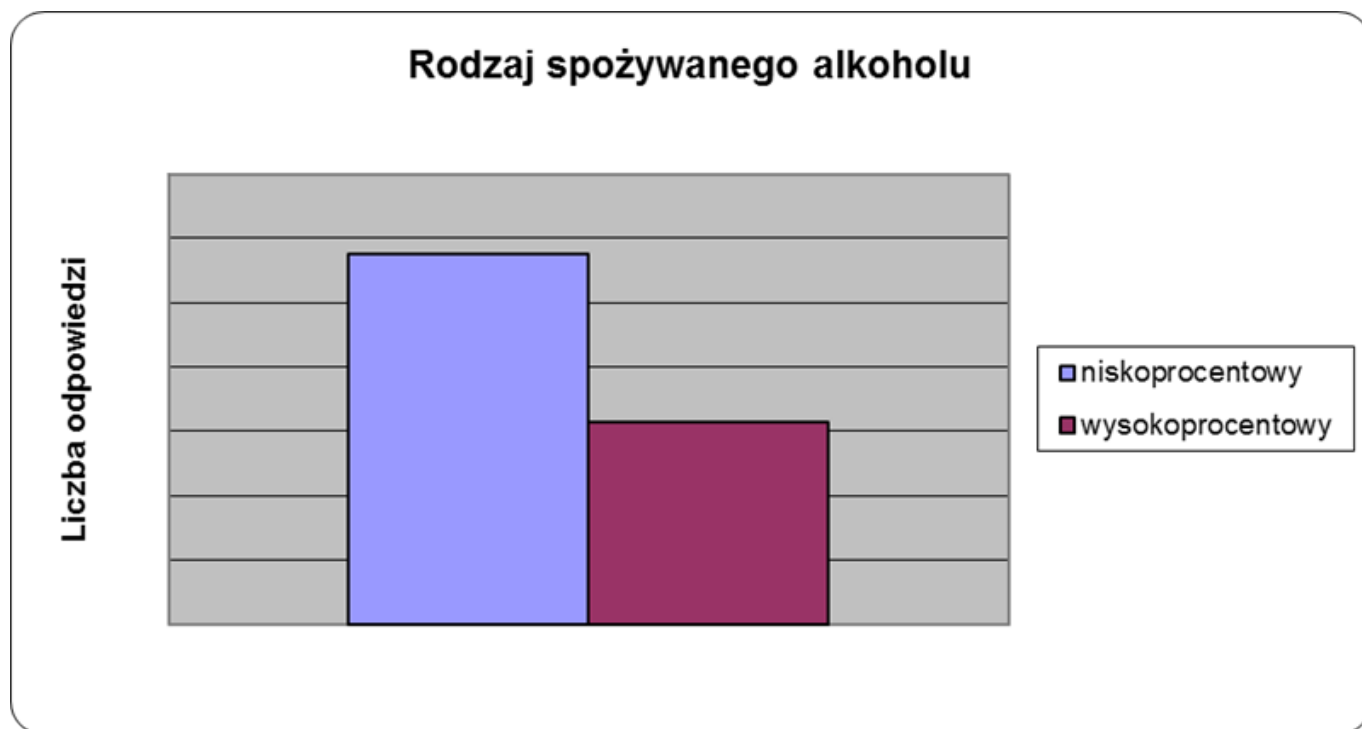
125 respondentów zadeklarowało minimum jednorazowy kontakt z alkoholem, 52 osoby nie miały kontaktu z alkoholem.

Miejsce pierwszego kontaktu z alkoholem

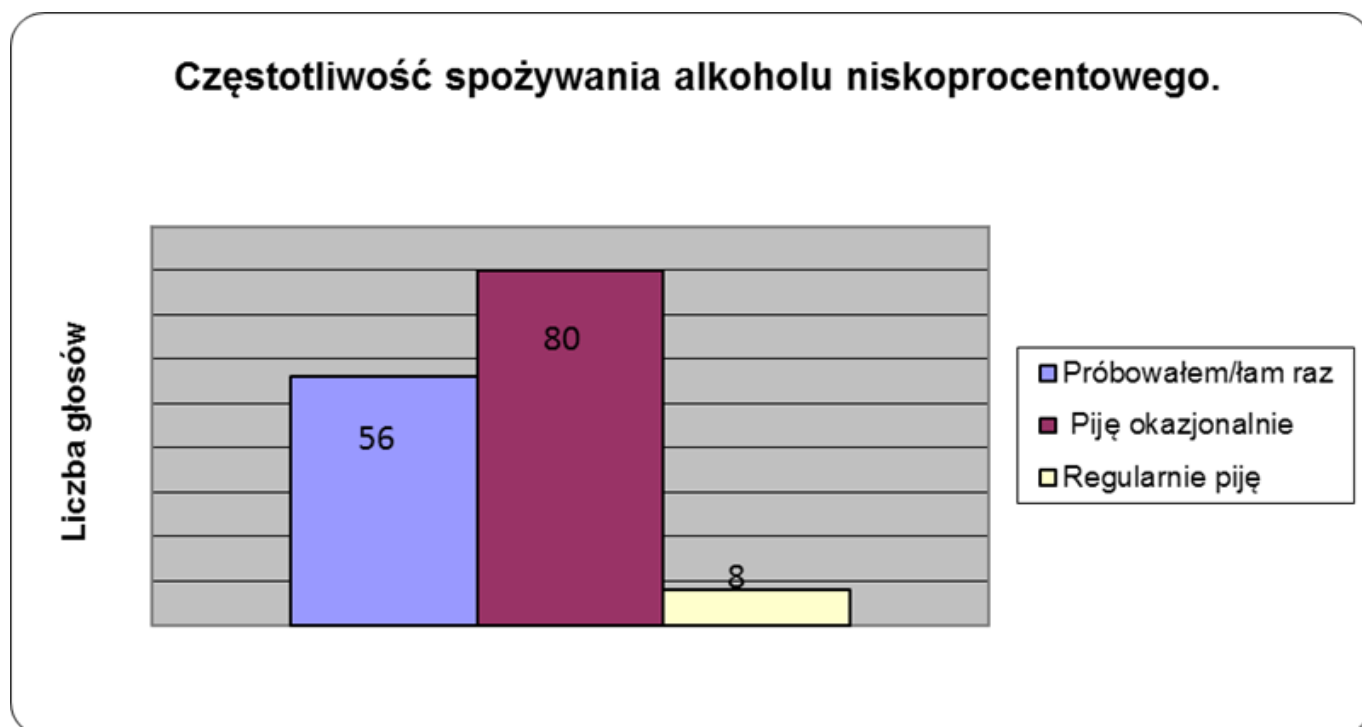

Z powyższego wykresu wynika, że pierwsza próba spożywania alkoholu nastąpiła **w domu respondenta**, a także **w domu u kogoś**. Zdecydowana mniejszość osób ankietowanych spróbowała alkoholu na dyskotecie, szkole i w środowisku domowym.

Intensywność kontaktu z alkoholem niskoprocentowym i wysokoprocentowym

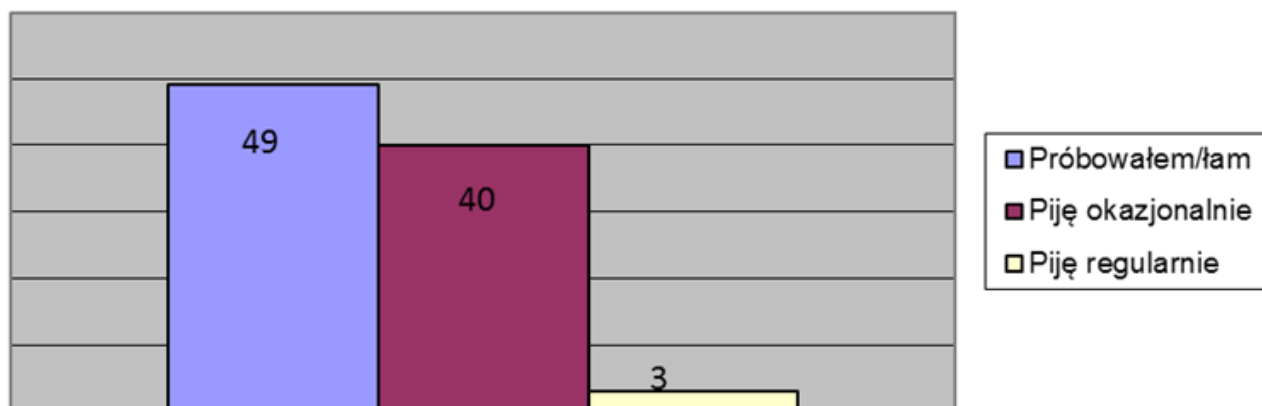

Większość ankietowanych zadeklarowało spożywanie alkoholu niskoprocentowego.

56 z badanych osób próbowało spożywać alkohol niskoprocentowy, 80 osób pije okazjonalnie ten rodzaj alkoholu, natomiast 8 osób spożywa regularnie.

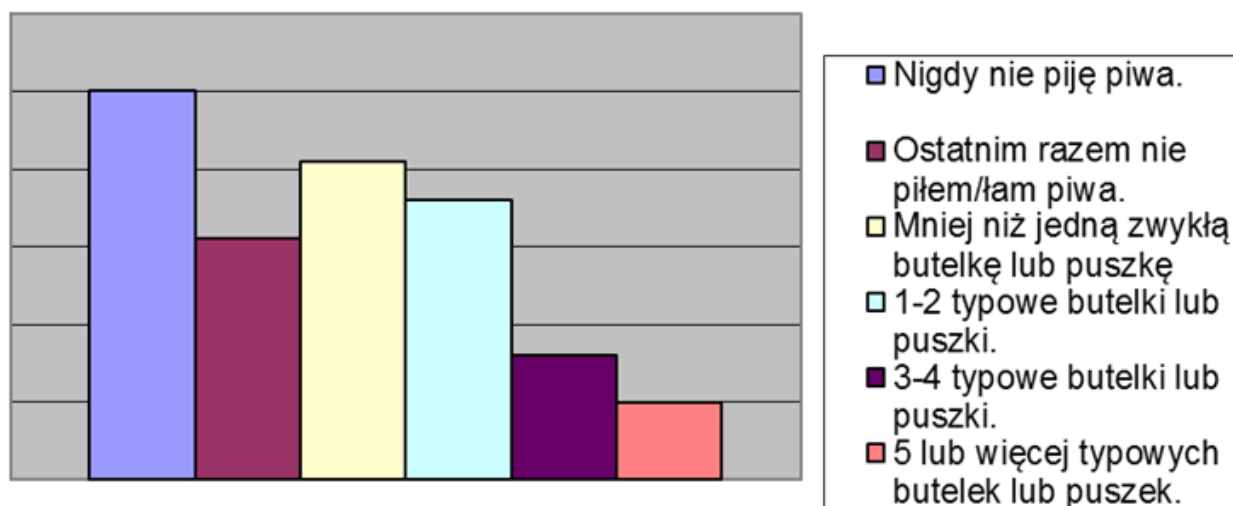
Częstotliwość spożywania alkoholu wysokoprocentowego

49 osób próbowało spożywać alkohol wysokoprocentowy, nieco mniej, bo 40 ankietowanych pije okazjonalnie, 3 osoby zadeklarowały regularne spożywanie tego rodzaju alkoholu.

Ilość spożywanego piwa przez młodzież

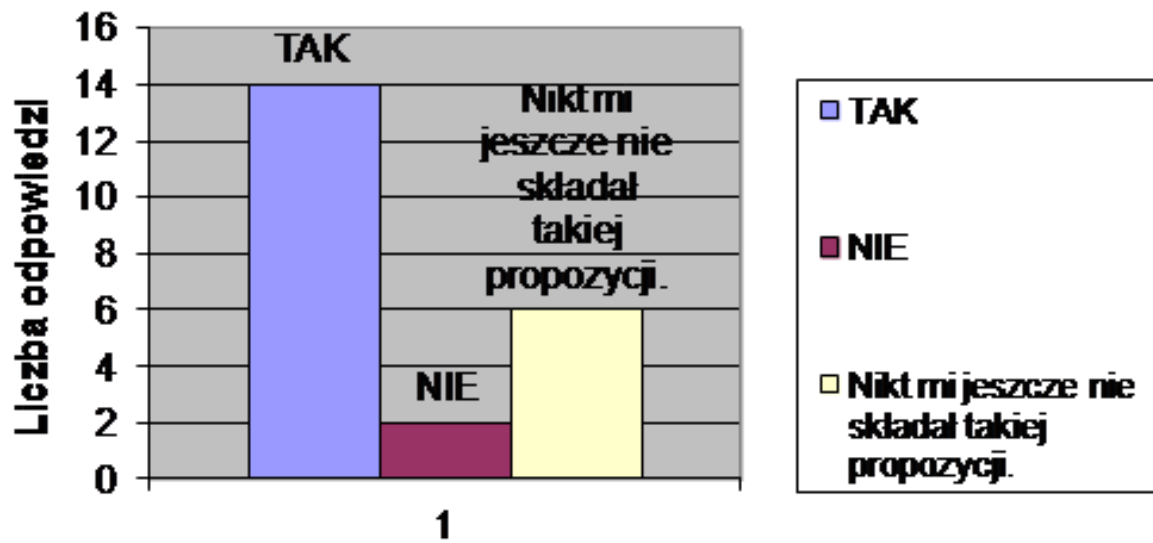
Ile wypiteś/łaś piwa podczas ostatniej sytuacji spożywania alkoholu?

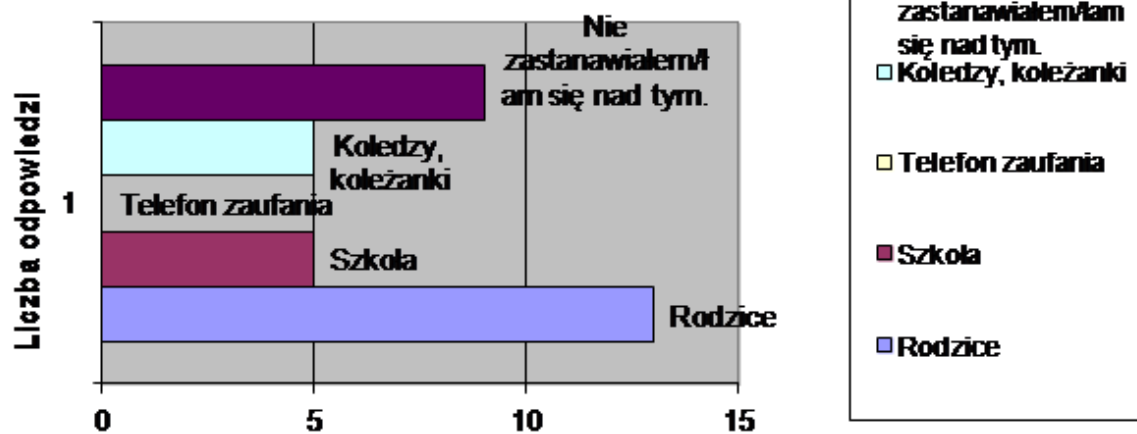
Liczba odpowiedzi

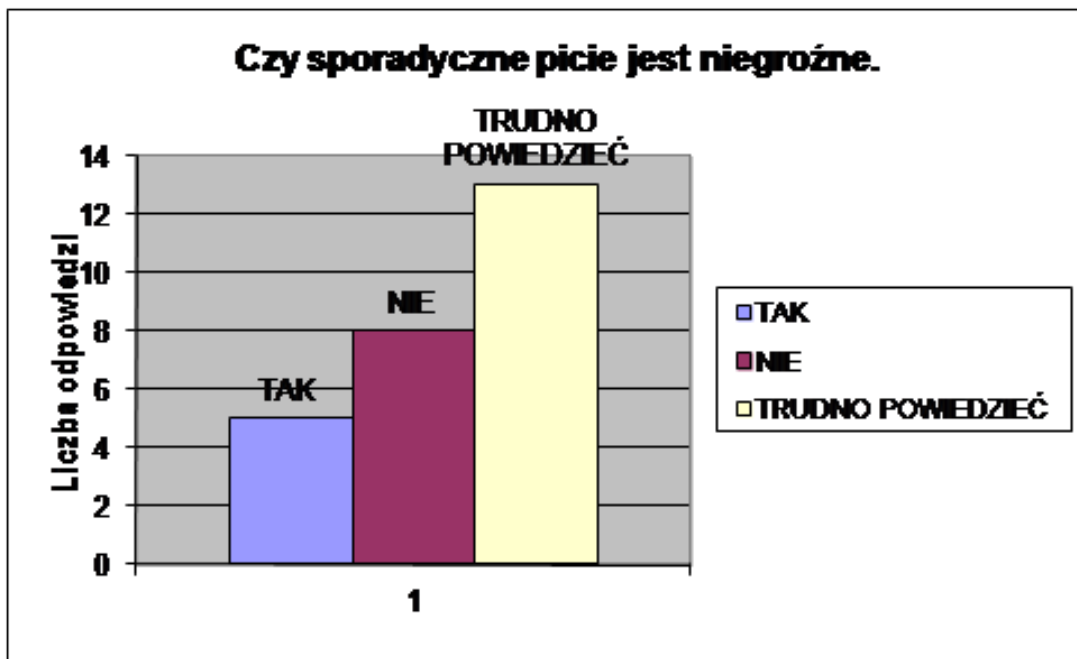
Z przedstawionego wykresu, wynika, że 50 badanych respondentów nigdy nie spożywało piwa, 41 osób piło mniej niż jedną butelkę/puszkę, 36 badanych wypilo 1-2 puszki/butelki, pozostali respondenci spożywają ponad 3 typowe puszki/butelki tego alkoholu.

Czy zdarzyło Ci się odmówić wypicia alkoholu?

Gdzie byś szukała pomocy gdybyś miała problem z alkoholem.

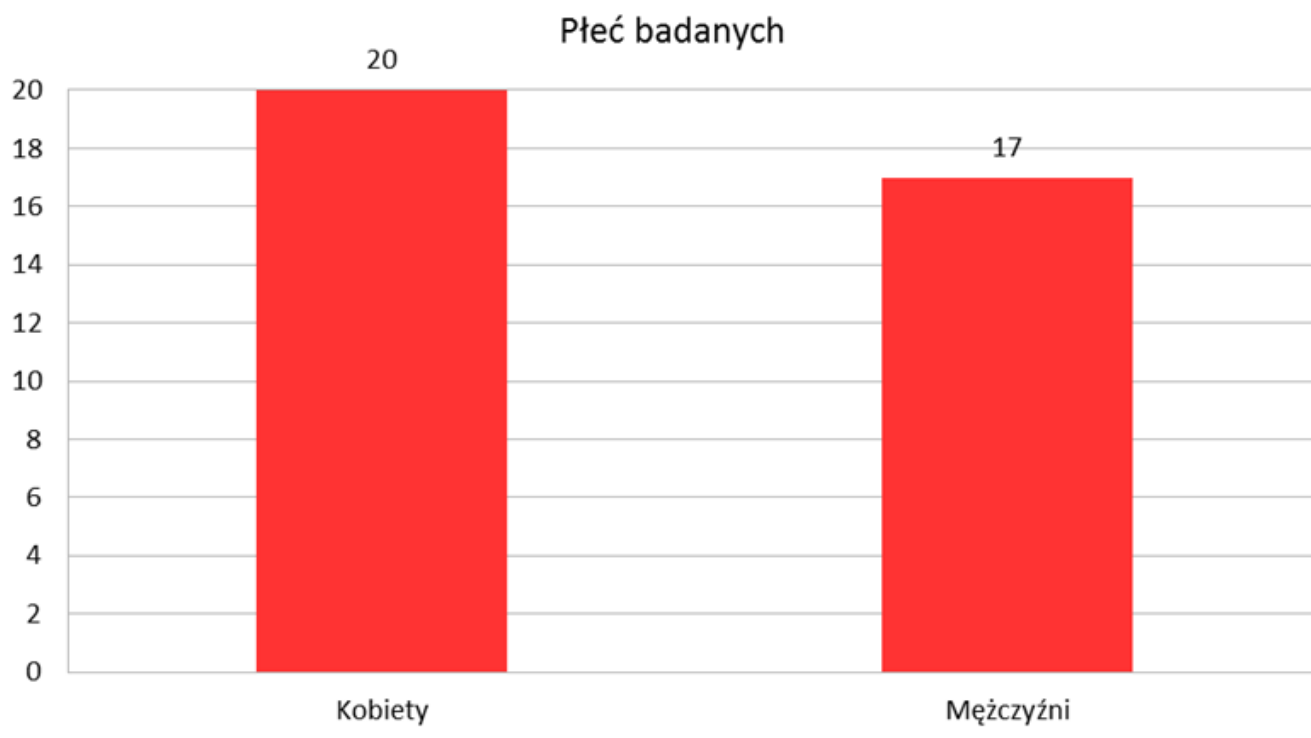
Wniosek ogólny: Młodzież w dalszym ciągu ma dostęp do alkoholu. Bardzo niepokojące jest to, że odbywa się to w domu rodzinnym i/lub u znajomych.

2.2. Diagnoza z 2018 r.

W dniu 14.05.2018 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubiszynie, przeprowadziła badania ankietowe wśród uczniów klas III, szkół gimnazjalnych na terenie Gminy Lubiszyn. Tematem ankiety było: "Problem spożywania alkoholu wśród młodzieży". Badanie ma charakter cykliczny. Celem ankiety było zebranie danych, które posłużą do opracowania Gminnego Programu Profilaktyki. Dzięki temu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubiszynie, będzie mogła dostosować Gminny Program Profilaktyki do potrzeb społeczeństwa na terenie Gminy.

W badaniu wzięło udział 37 uczniów, w wieku 15-17 lat, uczących się w Gimnazjum Publicznym w Ściechowie oraz w Gimnazjum Publicznym w Baczynie.

Wykres nr 1 przedstawia zróżnicowanie badanych pod względem płci:

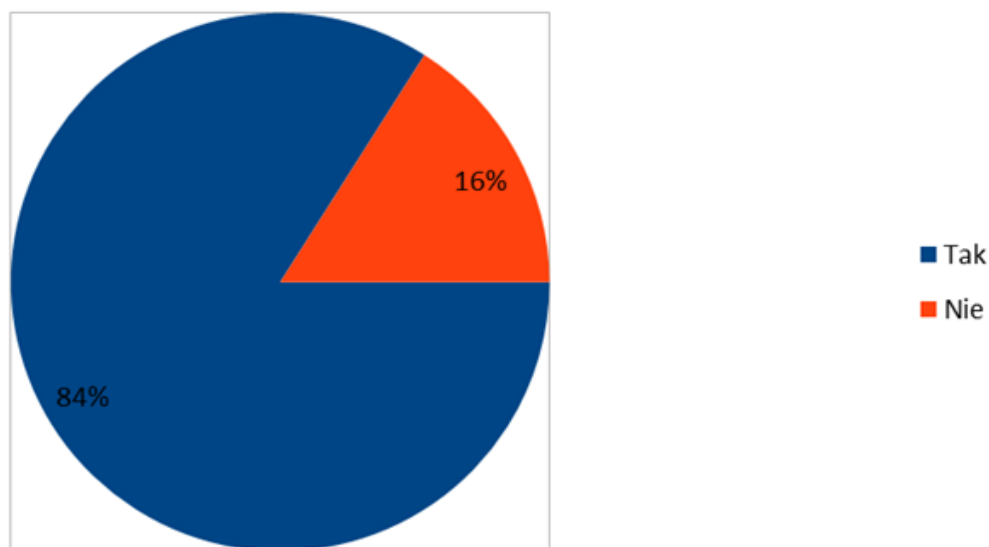

Wykres nr 1 Płeć badanych

Pod względem płci, kobiety stanowią 54 % badanych, a mężczyźni 46%.

84% badanych zadeklarowało, że przynajmniej raz w życiu spożyło alkohol, co przedstawia wykres nr 2.

Osoby, które zadeklarowały, że spożyły alkohol

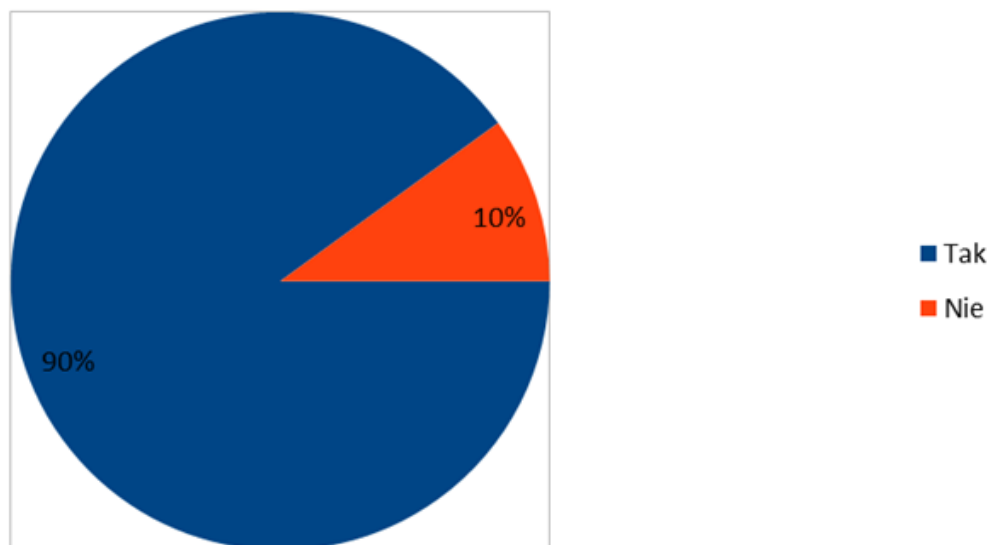

Wykres nr 2 Rozkład procentowy osób, które zadeklarowały, że spożyły alkohol

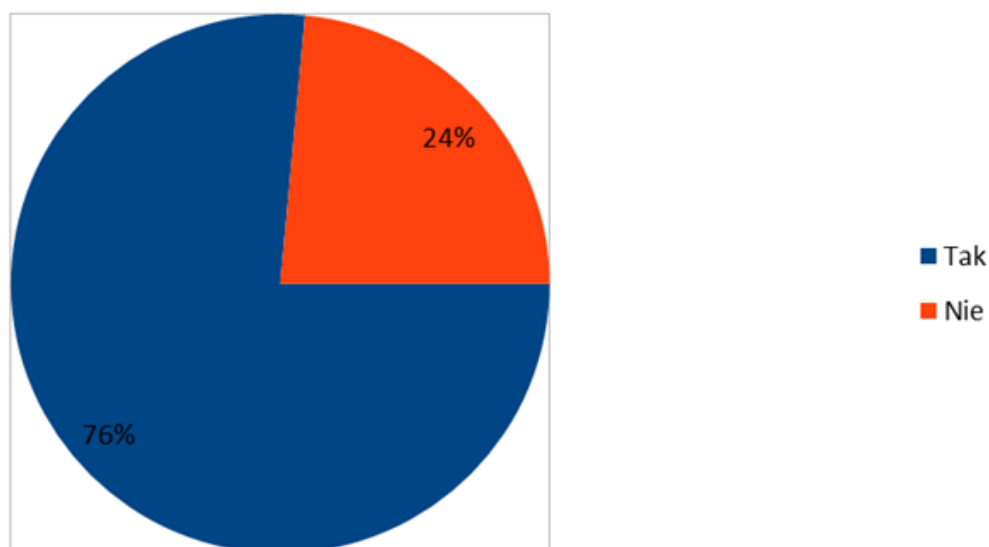
Pod względem płci, wyniki przedstawiają wykresy nr 3 i 4:

Kobiety, które zadeklarowały spożywanie alkoholu

Wykres nr 3 Rozkład procentowy kobiet, które zadeklarowały, że chociaż raz w życiu spożyły alkohol

Mężczyźni, którzy zadeklarowali spożywanie alkoholu

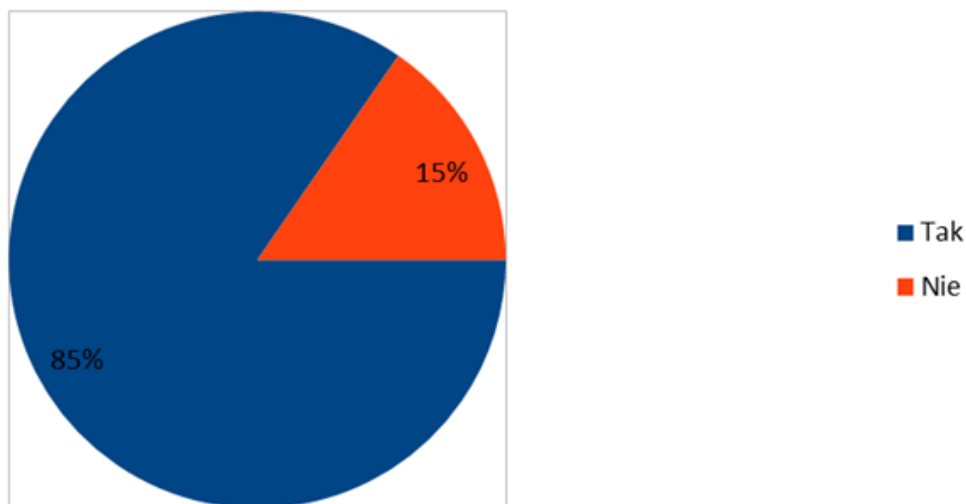

Wykres nr 4 Rozkład procentowy mężczyzn, którzy zadeklarowali, że chociaż raz w życiu spożyły alkohol

Oznacza, to że 90% przebadanych kobiet i 76% mężczyzn spożyło już raz w życiu alkohol.

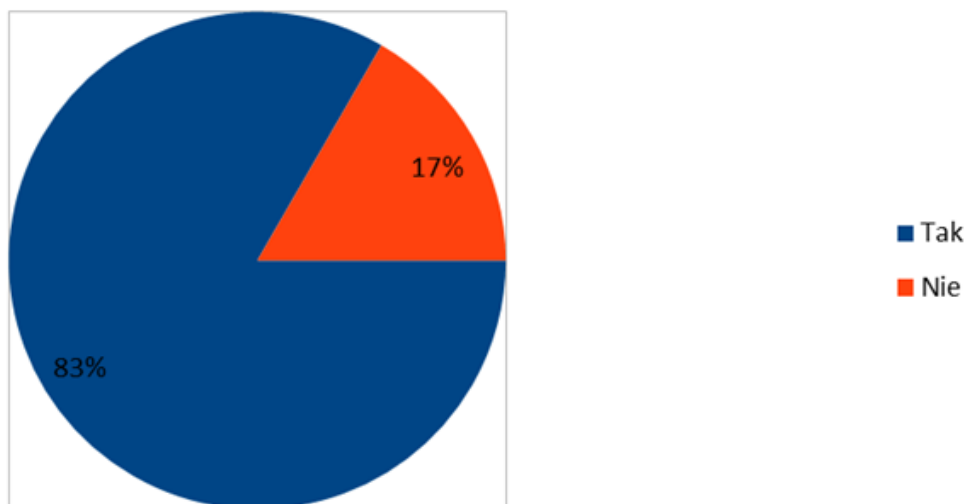
Pod względem szkół, rozkład procentowy wygląda następująco (wykresy 5 i 6):

Osoby, które zadeklarowały spożywanie alkoholu, będące uczniami gimnazjum w Baczyńie

Wykres nr 5 Rozkład procentowy, uczniów z Gimnazjum w Baczyńie, którzy zadeklarowali, iż chociaż raz w życiu spróbowali alkoholu

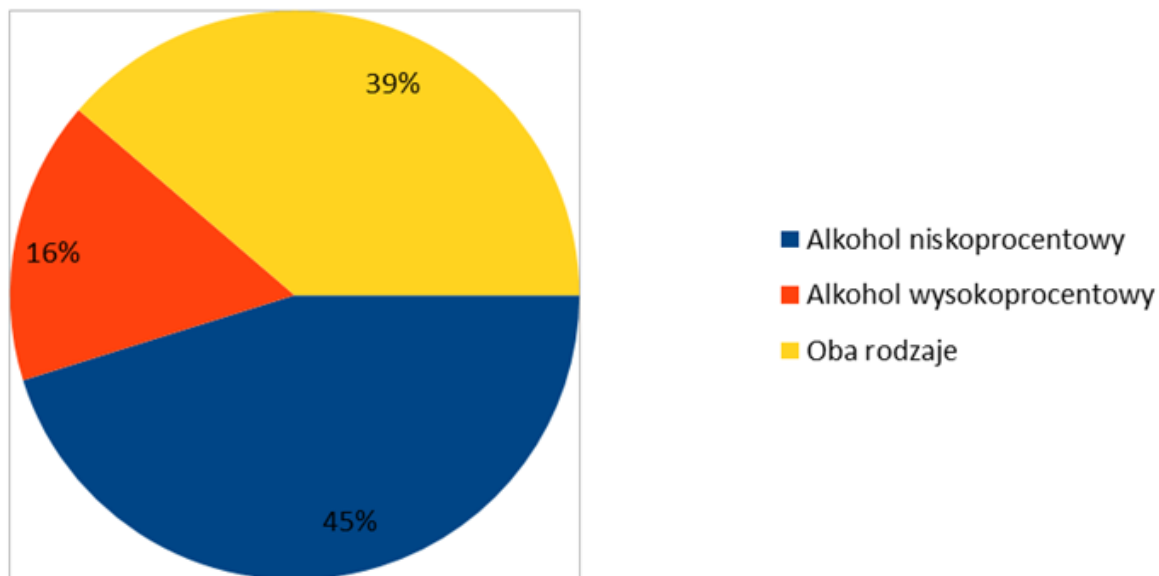
Osoby, które zadeklarowały spożywanie alkoholu, będące uczniami gimnazjum w Ściechowie

Wykres nr 6 Rozkład procentowy uczniów z Gimnazjum w Ściechowie, którzy zadeklarowali, iż chociaż raz w życiu spróbowali alkoholu

Rodzaj spożytego alkoholu, w rozkładzie procentowym prezentuje poniższy wykres (7):

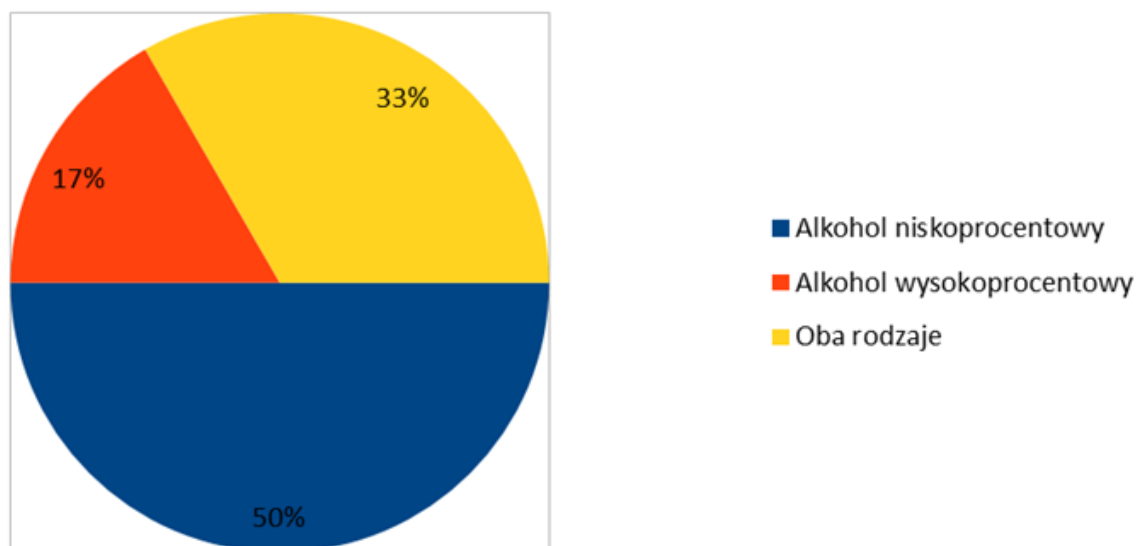
Rodzaj spożywanego alkoholu

Wykres nr 7 Rodzaj spożytego alkoholu- rozkład procentowy ogólny

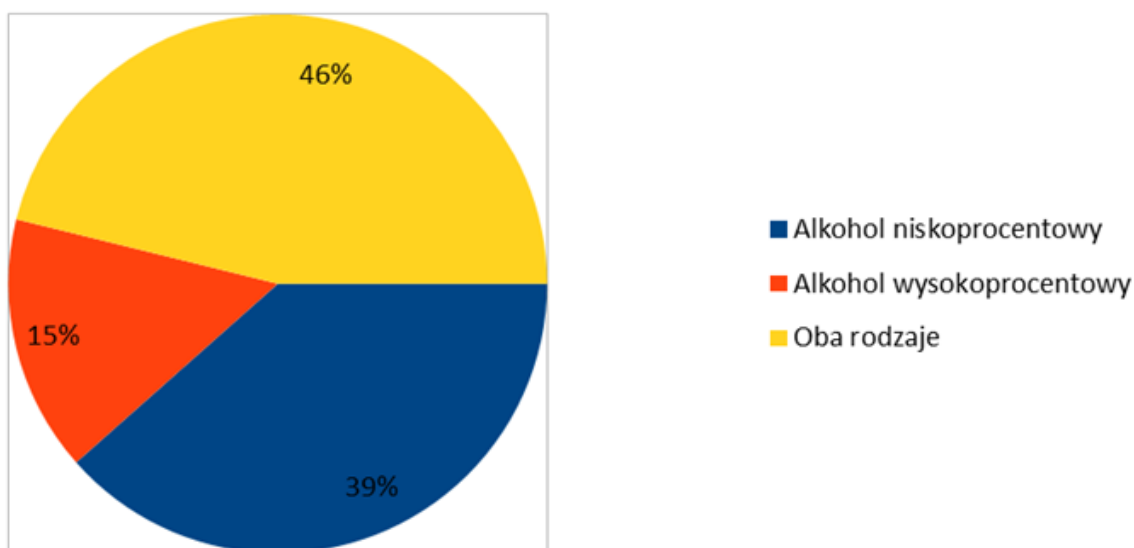
Wykres 8 i 9 prezentuje procentowy rozkład pod względem płci.

Rodzaj spożywanego alkoholu przez kobiety

Wykres nr 8 Rodzaj spożytego alkoholu - rozkład procentowy kobiety

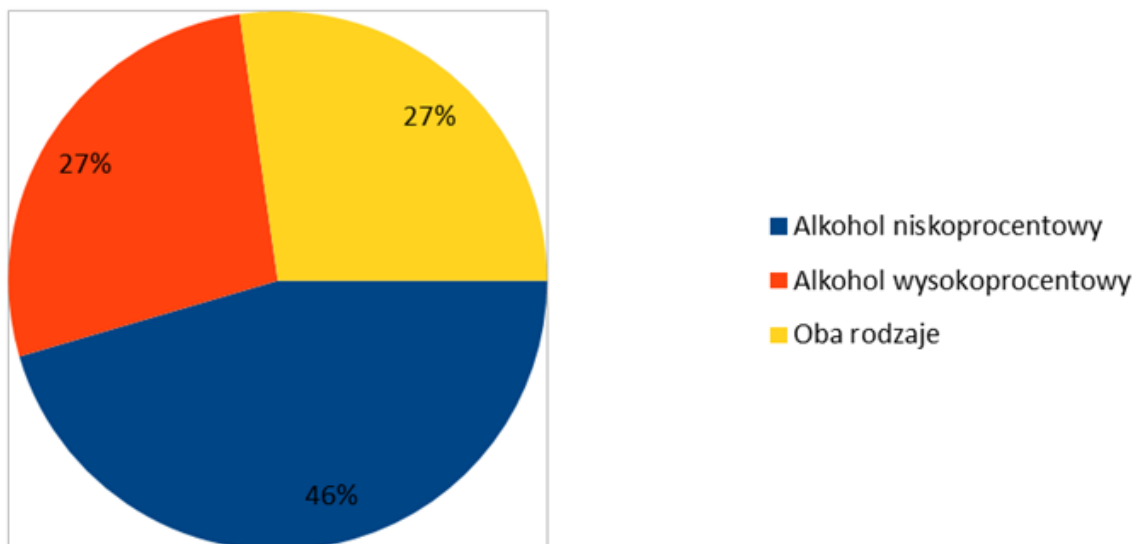
Rodzaj spożywanego alkoholu przez mężczyzn

Wykres nr 9 Rodzaj spożytego alkoholu-rozkład procentowy mężczyźni

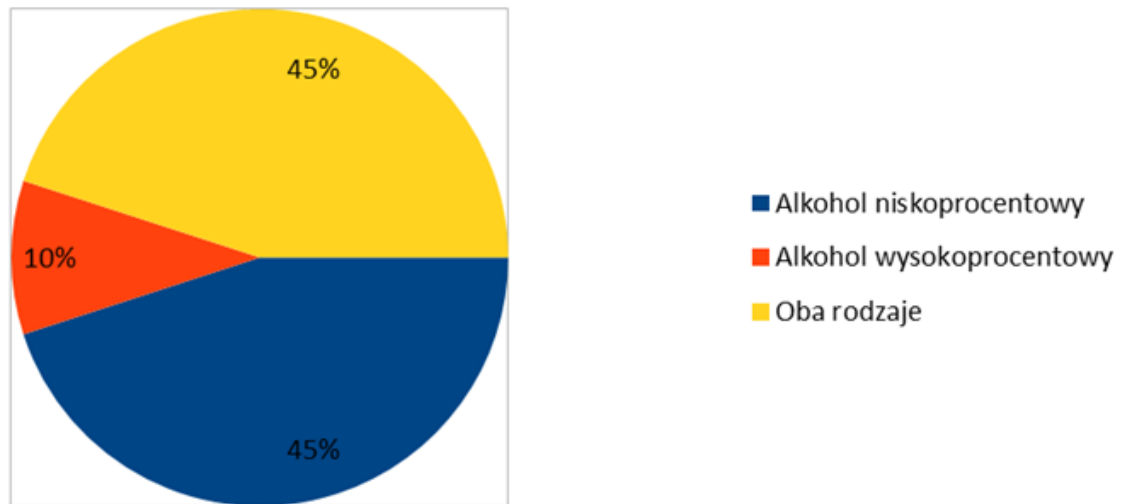
Wykres 10 i 11 przedstawiają wyniki z uwzględnieniem podziału na szkoły, do których uczęszczają badani:

Rodzaj spożywanego alkoholu przez uczniów gimnazjum w Baczynie

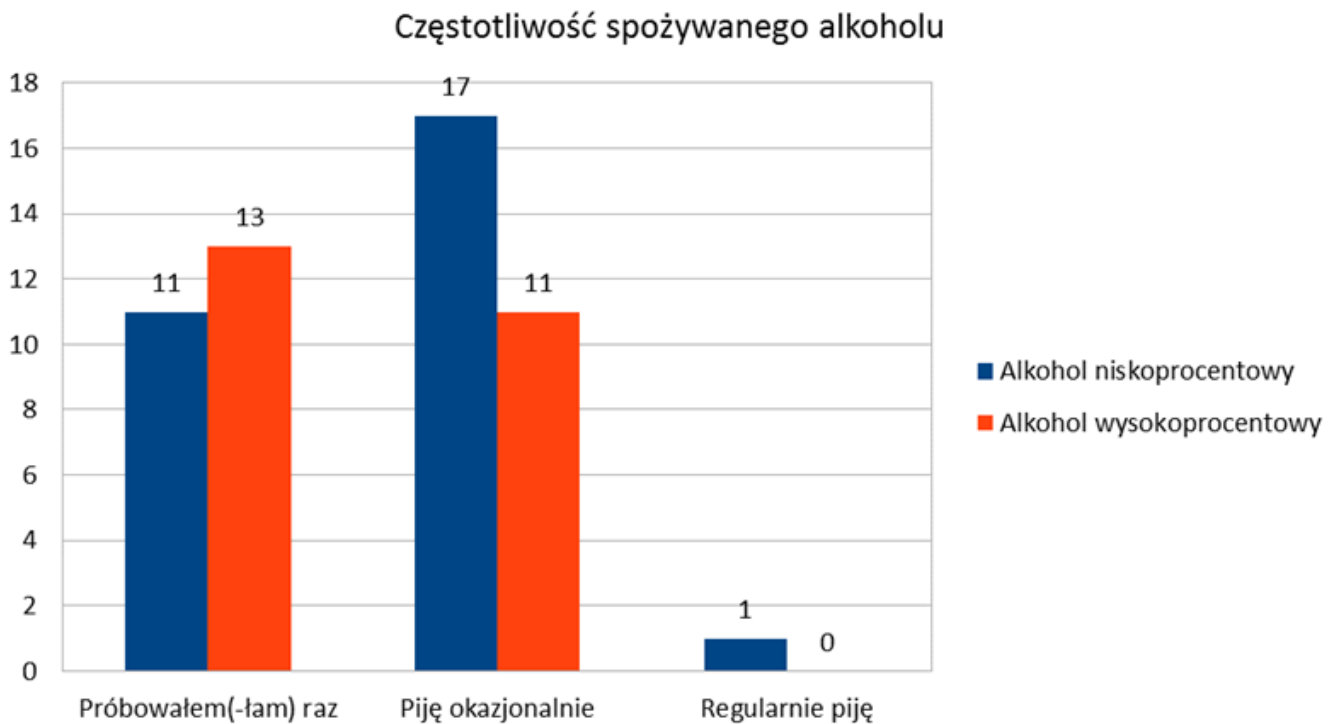
Wykres nr 10 Rodzaj spożytego alkoholu - rozkład procentowy Gimnazjum Baczyna

Rodzaj spożywanego alkoholu przez uczniów gimnazjum w Ściechowie

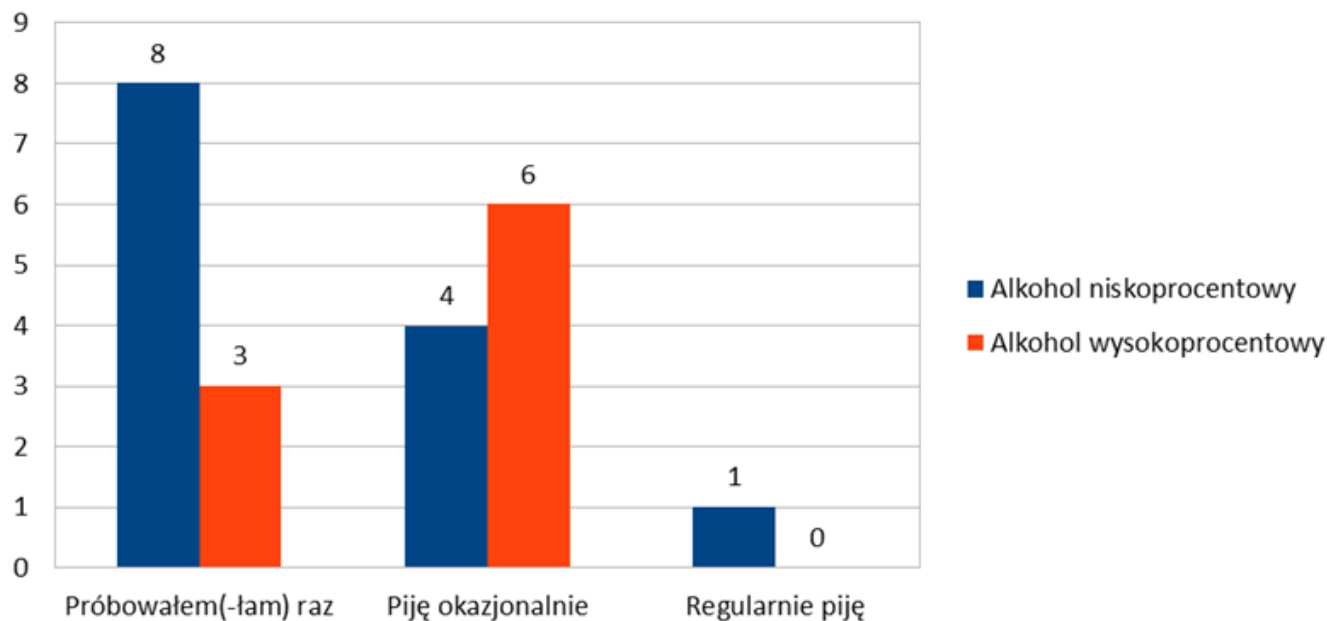
Wykres nr 11 Rodzaj spożytego alkoholu - rozkład procentowy Gimnazjum Ściechów

Wykresy 12 - 16 przedstawiają częstotliwość spożycia alkoholu (niskoprocentowego i wysokoprocentowego).

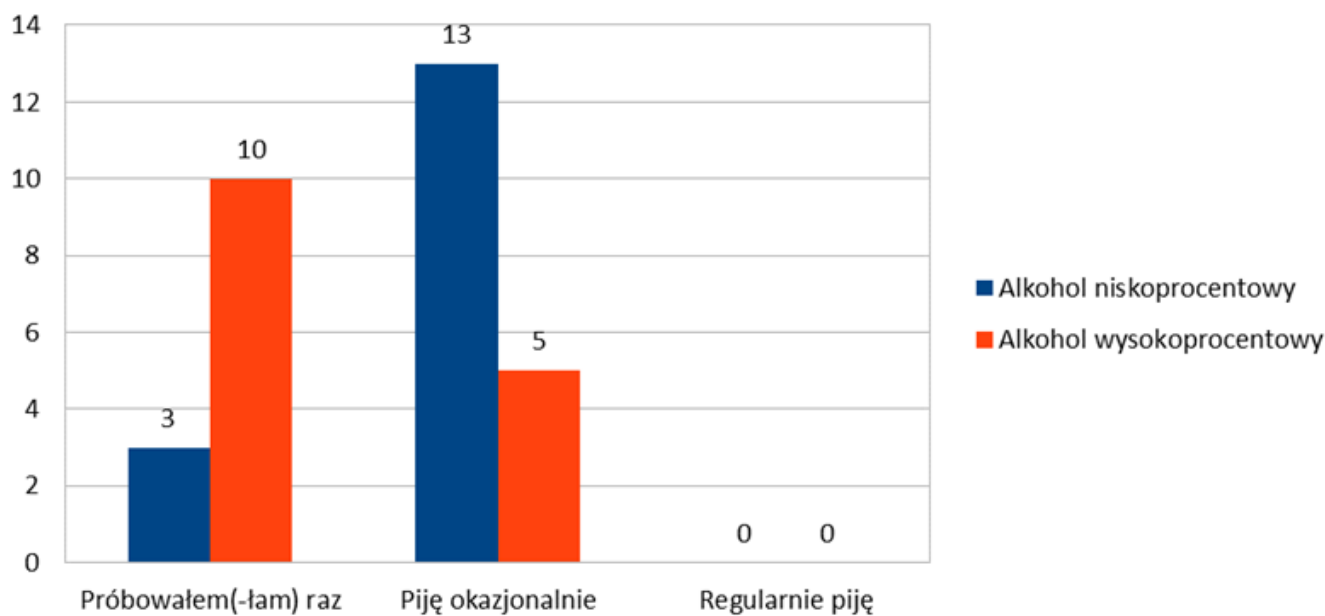
Wykres nr 12 Częstotliwość spożywanego alkoholu - wynik ogólny

Częstotliwość spożywania alkoholu przez mężczyzn

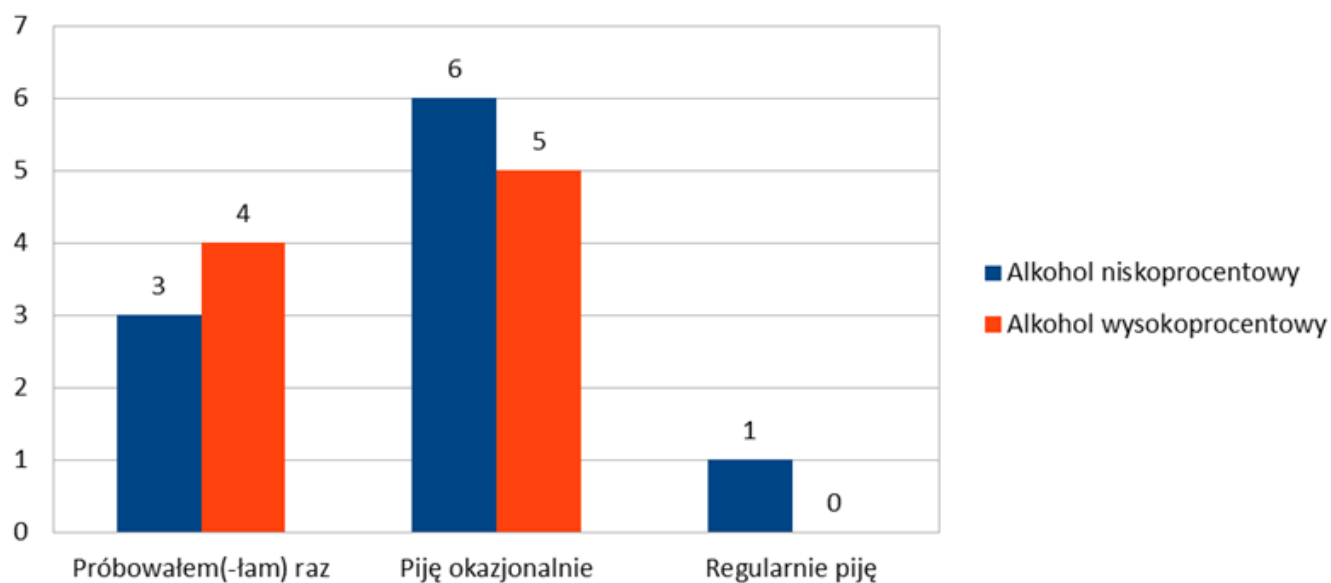
Wykres nr 13 Częstotliwość spożywanego alkoholu – mężczyźni

Częstotliwość spożywania alkoholu przez kobiety

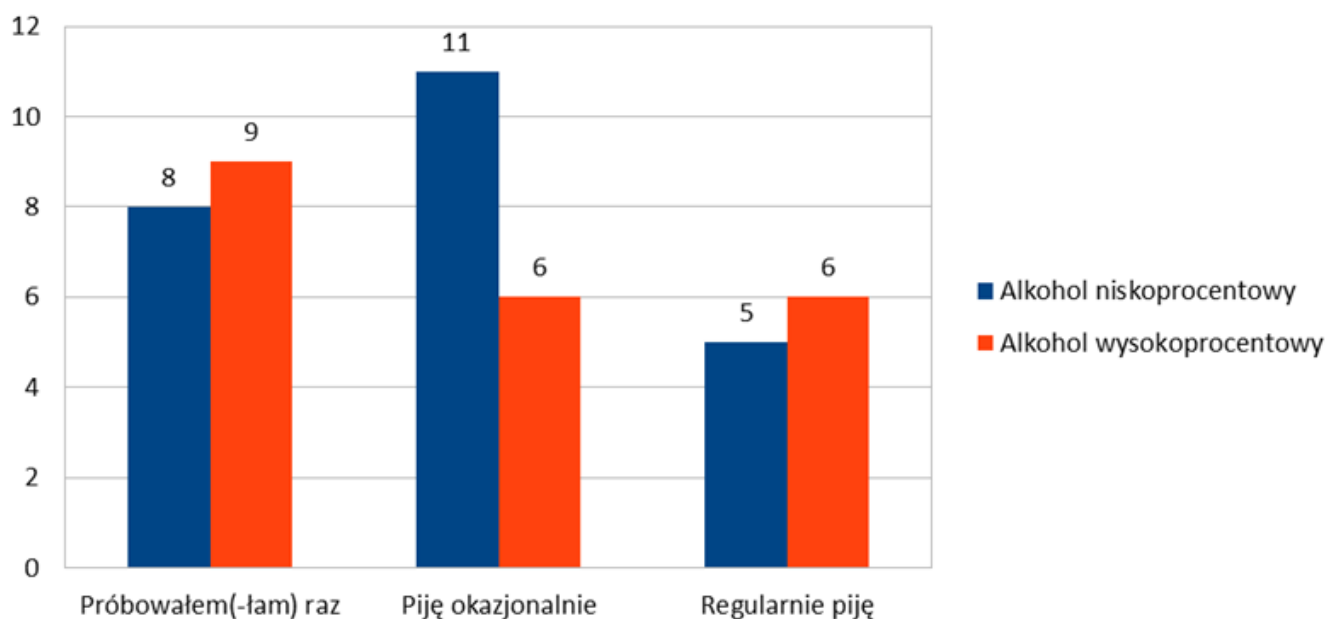
Wykres nr 14 Częstotliwość spożywanego alkoholu - kobiety

Częstotliwość spożywanego alkoholu przez uczniów gimnazjum w Baczynie

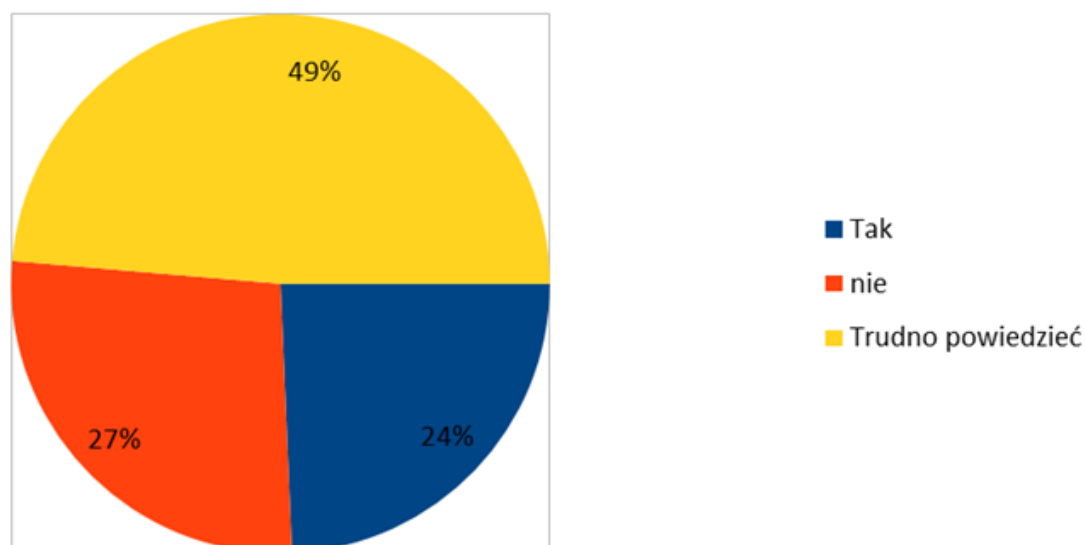
Wykres nr 15 Częstotliwość spożywanego alkoholu - Gimnazjum w Baczynie

Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów gimnazjum w Ściechowie

Wykres nr 16 Częstotliwość spożywanego alkoholu - Gimnazjum w Ściechowie

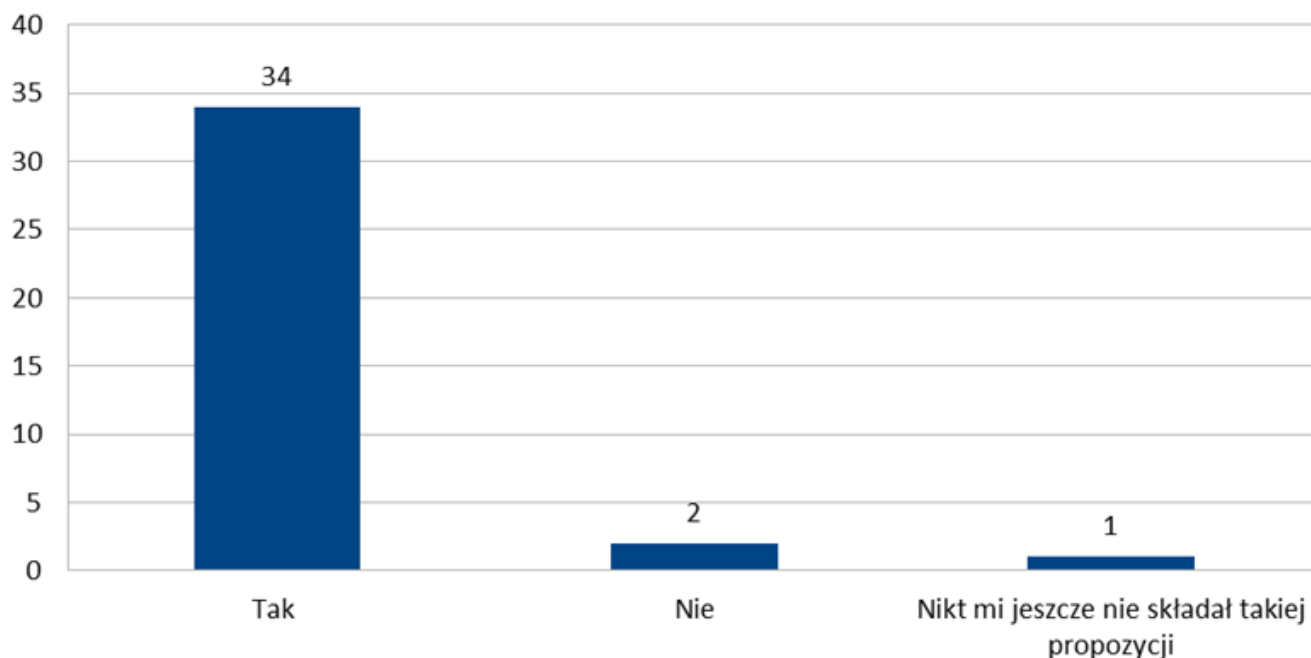
Czy uważasz, że sporadyczne picie alkoholu jest niegroźne?

W dalszej części podsumowania, zostaną przedstawione analizy z poszczególnych pytań w ujęciu całościowym (z powodu małej liczby osób badanych oraz różnego stopnia wypełnienia poszczególnych pytań).

Wykres 17 Rozkład procentowy odpowiedzi na pytanie „Czy uważasz, że sporadyczne picie alkoholu jest niegroźne?”

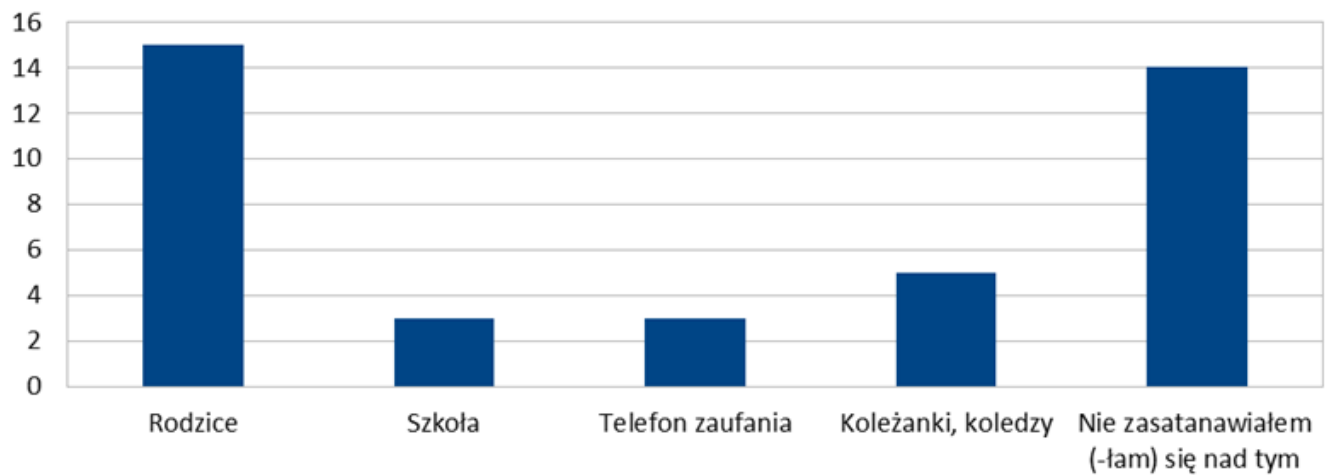
Czy zdarzyło ci się odmówić picia alkoholu?

Wykres 18 Odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło ci się odmówić picia alkoholu?”

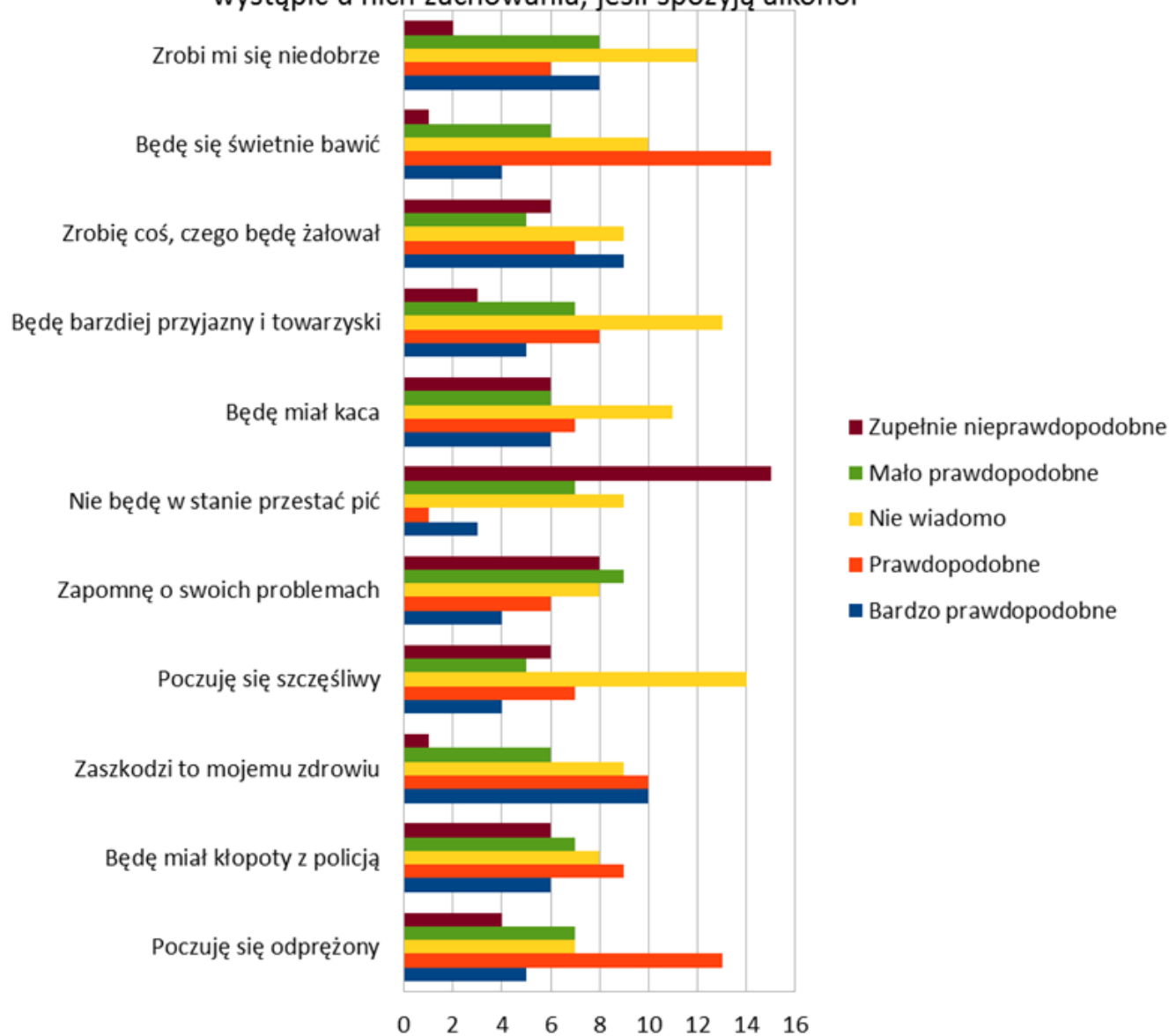

Osoby, do których ankietowani zwróciliby się o pomoc w przypadku zauważenia u siebie problemu z nadmiernym pićem alkoholu

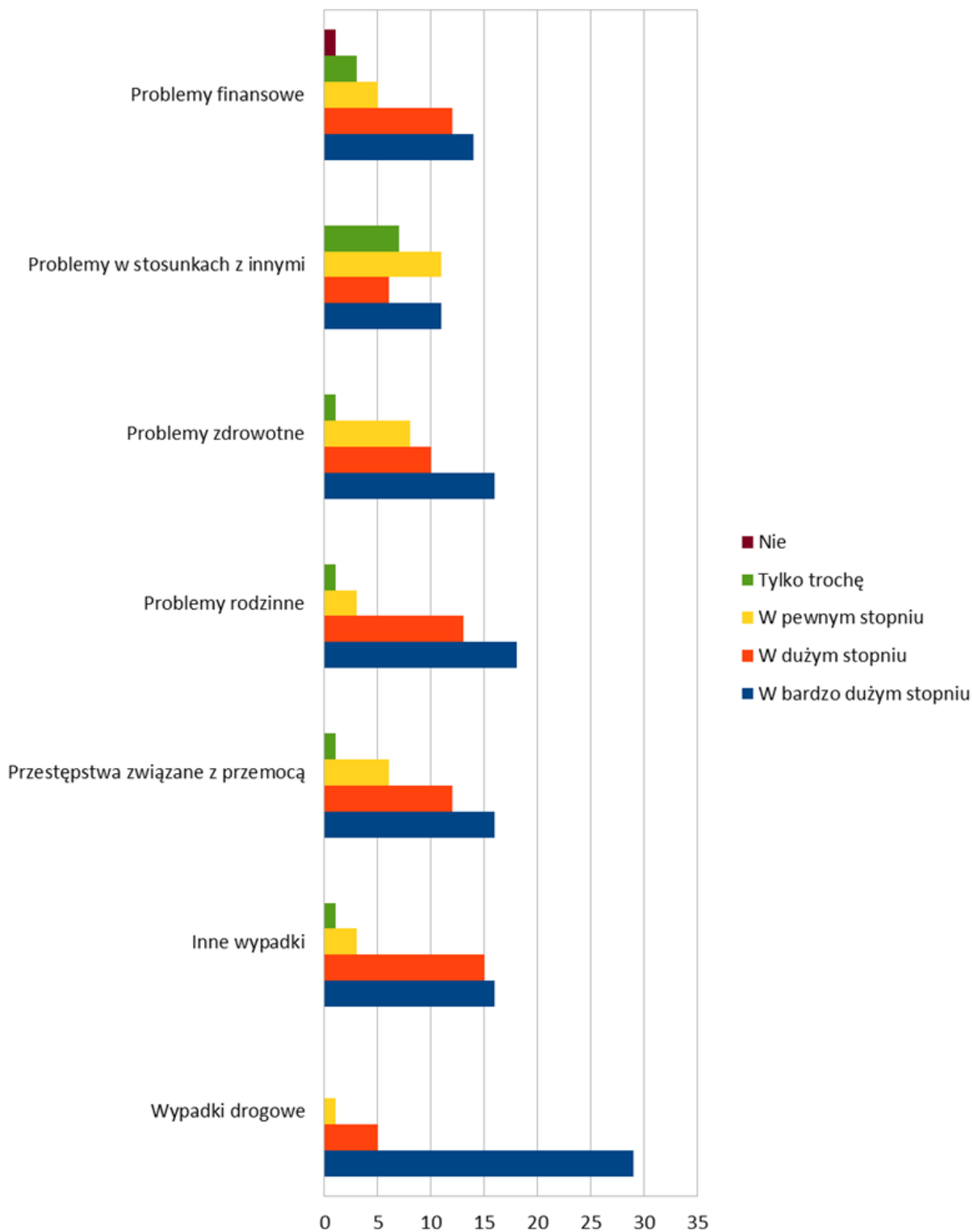
Wykres nr 19 Osoby, do których ankietowani zwróciliby się o pomoc w przypadku zauważenia u siebie problemu z nadmiernym pićem

Ocenianie prawdopodobieństwa przez ankietowanych, jakie mogą wystąpić u nich zachowania, jeśli spożyją alkohol

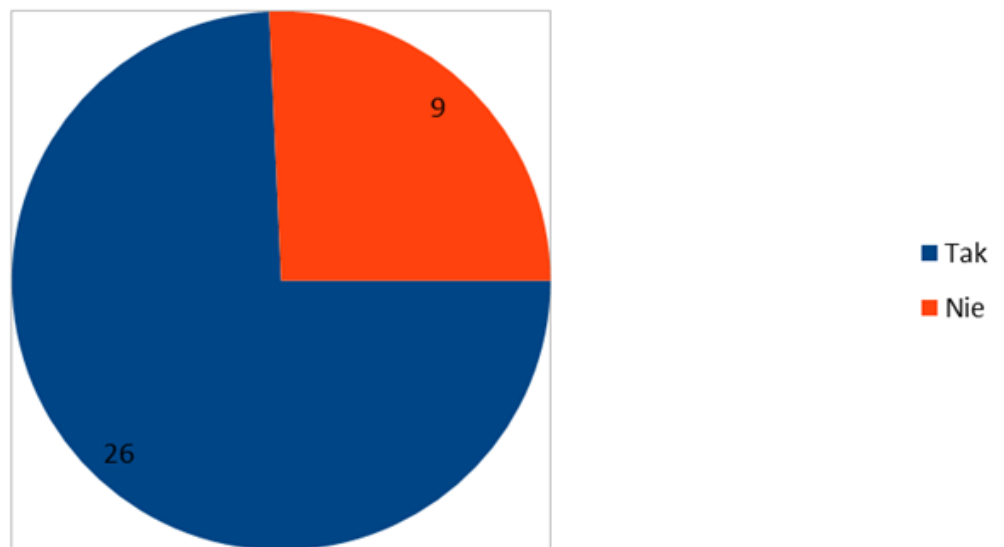

Wykres 20 Oszacowanie prawdopodobieństwa zachowywania się po spożyciu alkoholu

Opinia ankietowanych, czy nadmierne spożycie alkoholu powoduje następujące problemy:

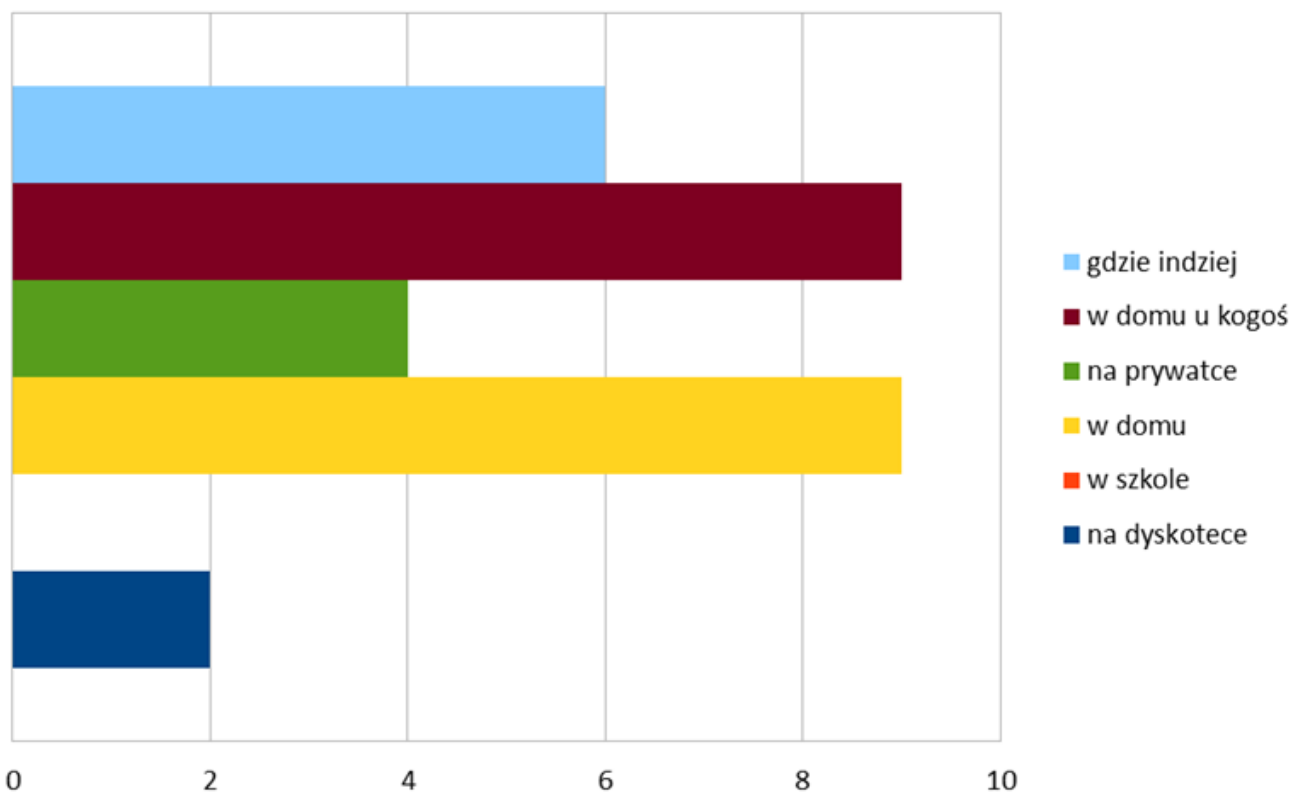

Uczestnictwo w zajęciach o charakterze profilaktycznym

Wykres 22 Uczestnictwo w zajęciach o charakterze profilaktycznym

Miejsce pierwszego kontaktu z alkoholem

Wykres nr 23 Miejsce pierwszego kontaktu z alkoholem

Wnioski

- Na 37 ankietowanych, 31 osób zadeklarowało, że przynajmniej raz w życiu spożyło alkohol, co stanowi 84% badanych.
- Pod względem płci, rozkład badanych jest równy (kobiety stanowią 54% badanych, mężczyźni 46%).
- Więcej kobiet (90%) niż mężczyzn (76%) zadeklarowało, że przynajmniej raz w życiu piło alkohol.
- 85% badanych uczniów uczących się w Gimnazjum w Baczynie zadeklarowało, że przynajmniej raz w życiu spożywało alkohol.
- 83% badanych uczniów uczących się w Gimnazjum w Ściechowie zadeklarowało, że przynajmniej raz w życiu spożywało alkohol.
- 45% ankietowanych zadeklarowało, że spożyło alkohol niskoprocentowy, 39% zadeklarowało, że spożyło oba rodzaje, zaś 16% piło alkohol wysokoprocentowy.
- Ankietowane kobiety najczęściej deklarowały, że spożyły tylko alkohol niskoprocentowy (50%), zaś mężczyźni najczęściej deklarują, iż były to oba rodzaje alkoholu (46%). Uczniowie z Gimnazjum w Baczynie częściej próbowali tylko alkoholi niskoprocentowych (45%). 45% uczniów w Gimnazjum w Ściechowie zadeklarowało, że spożyło tylko alkohol niskoprocentowy; 10% oba rodzaje i 45% próbowało alkohol wysokoprocentowy.
- 17 ankietowanych przyznało, że spożywa alkohol niskoprocentowy okazjonalnie.
- Częściej alkohol niskoprocentowy spożywają ankietowane kobiety.
- 49% badanych wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć” na zadane pytanie, czy sporadyczne picie alkoholu jest niegroźne.
- 34 osobom badanym zdarzyło się odmówić picia alkoholu.
- Najczęściej wybieraną odpowiedzią na pytanie, czy gdyby mieli problem z nadmiernym picciem alkoholu, to do kogo by się zgłosili, była odpowiedź: „rodzice”.
- Najczęściej wybieranym miejscem pierwszego kontaktu z alkoholem był: „dom” lub „w domu u kogoś”.

3. Cele Programu

Cel główny realizowany będzie w obszarach (zgodnie z rekomendacją Narodowego Programu Zdrowia):

- profilaktyki uniwersalnej, która jest adresowana do całej społeczności (dzieci, młodzieży i dorosłych). Celem profilaktyki uniwersalnej jest minimalizacja lub usuwanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej społeczności oraz wzmacnianie czynników wspierających harmonijny i prawidłowy rozwój;

- profilaktyki selektywnej, która jest adresowana do grupy podwyższonego ryzyka wystąpienia trudności w używaniu substancji psychoaktywnych ze względu na swoją sytuację środowiskową i uwarunkowania biologiczne.

- profilaktyki wskazującej, która jest adresowana do grup/osób przejawiających zachowania świadczące o problemach związanych z używaniem substancji psychoaktywnych (jednocześnie nie klasyfikuje się owych symptomów jako wzorca picia szkodliwego lub uzależnienia).

Zadania wspólne dla realizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz przeciwdziałaniu alkoholizmowi i przeciwdziałaniu narkomanii. Wszystkie działania realizowane będą z uwzględnieniem programów rekomendowanych w Systemie Rekomendacji Programów Profilaktycznych. Podjęte działania mają być zintegrowane ze Szkolnymi Programami Wychowania i Profilaktyki.

1. Cel cząstkowy: *Zmiana postaw dorosłych wobec picia alkoholu i sięgania po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież oraz zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców.*

Planowane działania nr 1:

Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież.

Realizatorzy:

- Pedagodzy szkolni,
- Pracownik punktu konsultacyjnego,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Wskaźniki:

- Odsetek dorosłych, którzy nie przyzwalają na picie alkoholu przez młodych ludzi;
- Liczba rodziców uczestniczących w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych;
- Odsetek osób dorosłych deklarujących wychowywanie dzieci bez przemocy.

Planowane działanie nr 2:

Upowszechnianie programów edukacyjnych adresowanych do osób dorosłych, zwiększających kompetencje rodzicielskie.

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Pedagodzy szkolni,
- Pracownik punktu konsultacyjno-informacyjnego,
- Osoba prowadząca warsztaty profilaktyczne.

Wskaźniki:

- Liczba i rodzaj warsztatów dla osób dorosłych posiadających dzieci;
- Liczba osób biorących udział w warsztatach.

2. Cel strategiczny: *Poprawa jakości działań profilaktycznych podejmowanych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.*

Cel cząstkowy: Podniesienie kompetencji członków komisji w zakresie profilaktyki.

Planowane działania:

Wsparcie osób podnoszących kwalifikacje z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych.

Realizatorzy:

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wskaźniki:

- Liczba osób biorących udział w szkoleniach i konferencjach;
- Liczba osób podejmujących studia podyplomowe z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych.

3. Cel cząstkowy: *Zwiększenie wiedzy radnych, członków rad sołeckich w zakresie polityki lokalnej wobec alkoholu jako zadania własnego gminy.*

Planowane działania:

Organizacja szkoleń, warsztatów i konferencji z zakresu kształtowania polityki wobec alkoholu.

Realizatorzy:

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wskaźniki:

- Liczba organizowanych szkoleń i konferencji,
- Liczba uczestników szkoleń i konferencji.

4. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Art. 4¹ ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmu stanowi: „Wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) powołują gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjujące działania w zakresie określonym w ust. 1 oraz podejmujące czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego”.

4.1. Wynagrodzenia Komisji

Ustala się wynagrodzenie za posiedzenia Komisji na kwotę 50 zł za posiedzenie. Jeżeli posiedzenia odbywać się będą w czasie pełnienia obowiązków służbowo-zawodowych, wynagrodzenie nie przysługuje. Wynagrodzenia dla pracowników punktu konsultacyjnego ustalane są na podstawie rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wynagrodzenia wypłacane będą według ogólnie przyjętych przepisów finansowych. Pozostałe usługi na rzecz realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będą opłacane według ogólnie przyjętych zasad finansowania, regulowanych przepisami finansowymi (np. w formie umowy zlecenia, umowy o dzieło bądź faktury po wykonaniu usługi itp.).

4.2. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wniosek do GKRPA może złożyć każda osoba lub instytucja, której nie jest obojętny los osoby nadużywającej. Nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dniem 9 marca 2018 roku - od art. 24 do art. 28 - określa szczegółowy tok postępowania wobec osób nadużywających spożywanie alkoholu.

Współpraca:

- Sąd Rejonowy,
- Prokuratura,
- Policja,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Kuratorzy,
- Pedagogzy szkolni,
- Stacjonarne ośrodki terapii uzależnień.

Realizacja zadań określonych w art. 4¹ ust. 1 ustawy

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Metodami mającymi służyć w praktyce realizacji tego zadania są tworzenie i prowadzenie punktów informacyjno- konsultacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.

Podstawa prawna tworzenia punktów konsultacyjnych

Celem realizacji art. 4 ust.1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz realizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i przeciwdziałaniu przemoc, gminy nie posiadające placówek leczenia odwykowego tworzą punkty konsultacyjne.

Charakter punktów konsultacyjnych.

Obecnie oferta punktów konsultacyjnych ma charakter interdyscyplinarny, a ich zadaniem jest zdiagnozowanie problemów całej rodziny i zaplanowanie pomocy dla wszystkich jej członków (dorosłych i dzieci). Osoby dyżurujące w punkcie muszą być interdyscyplinarnie przeszkolone w zakresie różnych problemów, które występują w rodzinie alkoholowej oraz możliwych do zaproponowania rozwiązań. Powinny posiadać umiejętności w zakresie udzielania pomocy psychologicznej (nawiązania kontaktu, przeprowadzenia interwencji kryzysowych, udzielania wsparcia, motywowania, poradnictwa) oraz wiedzę na temat:

- picia szkodliwego, uzależnienia, współuzależnienia, sytuacji dzieci w rodzinie alkoholowej,
- zjawiska przemocy w rodzinie,
- problemów pijących nastolatków,

- bazy adresów i ofert profesjonalnych placówek pomocowych na terenie powiatu i województwa.

Podstawowe zadania punktu konsultacyjnego:

1. Motywowanie osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego;
2. Motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale niezależnych do zmiany szkodliwego wzoru picia;
3. Udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. poprzez rozmowy podtrzymujące uruchomienie grupy wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu w placówce odwykowej);
4. Rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy;
5. Inicjowania interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej;
6. Gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny;
7. Punkt będzie dostępny dla klientów również w godzinach popołudniowych i wieczornych, a warunki lokalowe powinny gwarantować dyskrecję i komfort psychiczny.

Punkt konsultacyjny współpracuje z:

1. Placówkami leczenia odwykowego,
2. Grupami samopomocowymi,
3. Placówkami podstawowej opieki zdrowotnej,
4. Policją,
5. Prokuraturą,
6. Sądem Rejonowym (Wydział Rodzinny i Nieletnich),
7. Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Realizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, i przeciwdziałaniu narkomanii zabezpieczona jest budżetem, uzyskanym ze środków za wydane zezwolenia na sprzedaż alkoholu w dziale 851 – rozdział 85153 zwalczanie narkomanii na kwotę 10 000,00 zł i rozdział 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi na kwotę 96 000, 00 zł.

Realizację programu powierza się Pełnomocnikowi Wójta.